

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 140g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 68 alineatele (2), (2¹) și (4²) din Legea finanțelor
publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014

(plățile în baza documentelor executorii)

CHIȘINĂU

5 decembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 decembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alineatele (2), (2¹) și (4²) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, ridicată de dl Corneliu Vînaga, executor judecătoresc, parte în dosarul nr. 25-4436/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de dna judecătoare Eugenia Culinca, de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 22 decembrie 2023, Instituția Publică „Oficiul Național al Viei și Vinului” SA a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva dnei Daria Stratu și executorului judecătoresc Corneliu Vînaga pentru anularea încheierii din 12 decembrie 2023 privind intentarea procedurii de executare a titlului executoriu din 11 decembrie 2023, precum și pentru compensarea cheltuielilor de judecată.

4. La 19 aprilie 2024, dl Corneliu Vînaga a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alineatele (2), (2¹) și (4²) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

5. Printr-o încheiere din 31 mai 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 43
Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 44
Interzicerea muncii forțate

„(1) Munca forțată este interzisă.

[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 120
**Caracterul obligatoriu al sentințelor
și al altor hotărâri judecătorești definitive**

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

7. Prevederile relevante ale Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 sunt următoarele:

Articolul 68

Plățile în baza documentelor executorii

„(1) Documentele executorii privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetelor componente ale bugetului public național, precum și din contul autorităților/instituțiilor bugetare, se prezintă obligatoriu de către creditor direct administratorilor de bugete și/sau, după caz, autorităților/instituțiilor bugetare respective după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

(2) În cazul neexecutării documentului executoriu emis în baza unei hotărâri judecătorești definitive în termen de 3 luni de la data prezentării acestuia, creditorul poate solicita executorului judecătoresc inițierea executării silite, conform procedurii stabilite de Codul de executare.

(2¹) Recursul declarat împotriva hotărârii judecătorești definitive privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetelor componente ale bugetului public național și din contul autorităților/instituțiilor bugetare suspendă termenul de executare a hotărârii judecătorești prevăzut la alin. (2).

(3) Plățile pentru executarea silită a sumelor adjudecate conform documentelor executorii se efectuează în limita bugetului aprobat al autorității/ instituției bugetare.

(4) Suma plăților pentru executare silită nu poate depăși 20 la sută din bugetul aprobat al autorității/instituției bugetare pe anul respectiv.

(4¹) Ordinul incaso, emis de executorul judecătoresc, se execută în decurs de 10 zile lucrătoare din momentul recepționării.

(4²) Onorariul executorului judecătoresc pentru executarea silită a documentului executoriu va fi calculat în conformitate cu Codul de executare, dar nu va depăși 5 000 de lei.

(4³) Actele de executare silită ale executorului judecătoresc care nu corespund prevederilor legale în vigoare și/sau nu sunt însoțite de documentul executoriu în original și de dovada expirării termenului prevăzut la alin. (2) se restituie fără executare.

(5) Pentru documentele executorii care au parvenit prin intermediul executorului judecătoresc cu încălcarea procedurii stabilite la alin. (1) al prezentului articol, debitorul va fi scutit de plata onorariului și a altor cheltuieli de executare prevăzute la art. 36–41 din Codul de executare.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției afirmă că articolul 68 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale stabilește că creditorul îi poate solicita executorului judecătoresc inițierea executării silite a documentului executoriu emis pe baza unei hotărâri judecătorești definitive dacă debitorul nu a executat în mod benevol documentul în termen de trei luni de la data prezentării acestuia. În aceste condiții, autorul excepției afirmă existența unei omisiuni legislative de a stabili prioritatea executării creanțelor salariale, aducând ca exemplu articolul 145 alin. (2) din Codul de executare și articolul 43 alin. (2) din Legea insolvențabilității. Autorul excepției afirmă că această omisiune încalcă dreptul creditorului la executarea hotărârii într-un termen rezonabil. Articolul 68 alin. (2) din Lege provoacă tergiversarea nejustificată a executării hotărârilor

judecătorești definitive. În aceste condiții, autorul excepției susține incidența articolelor 16, 20, 23 și 120 din Constituție.

9. Autorul excepției susține că articolul 68 alin. (2¹) din Lege conduce la imposibilitatea executării hotărârii timp de cel puțin un an, perioadă în care se va examina recursul. Acest fapt acționează în detrimentul subiectului care are dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești definitive în sensul articolelor 20 și 120 din Constituție.

10. Referitor la articolul 68 alin. (4²) din aceeași Lege, care stabilește pragul valoric maxim al onorariului de 5 000 lei, autorul excepției afirmă că acesta limitează nejustificat dreptul executorului judecătoresc la stabilirea cuantumului onorariului în cazul în care debitor este o autoritate/instituție publică finanțată de la bugetul public național. De altfel, conform articolului 38 din Codul de executare, onorariul se calculează în cotă procentuală din suma efectiv încasată. În opinia autorului excepției, prevederile contestate sunt contrare articolelor 43, 44, 54, 126 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, ține de competența Curții Constituționale.

13. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de executorul judecătoresc într-un proces pendinte la instanța de drept comun și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unei cereri de contestare a încheierii executorului judecătoresc privind intentarea procedurii de executare a titlului executoriu (a se vedea §§ 3-5 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată va aplica prevederile criticate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 68 alineatele (2), (2¹) și (4²) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. Articolele în discuție au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțate Deciziile nr. 26 din 5 martie 2020, nr. 56 din 19 aprilie 2022 și nr. 146 din 15 noiembrie 2022. Pentru că această situație nu constituie un impediment pentru controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate, Curtea va verifica dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea.

16. Referitor la articolul 68 alineatele (2) și (2¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Curtea observă că autorul excepției afirmă: (i) omisiunea legislativă de a reglementa prioritatea executării creanțelor salariale; (ii) termenul de trei luni pentru executarea benevolă a documentului executoriu de către debitor și suspendarea de drept în cazul formulării unui recurs încalcă dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești definitive. În acest

sens, autorul excepției susține incidența articolelor 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 120 (*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*) din Constituție.

17. Cu privire la acest aspect, Curtea observă că argumentarea autorului excepției, care are calitatea de executor judecătoresc, se bazează pe încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a unei hotărâri judecătorești definitive referitoare la drepturile salariale. Autorul excepției nu pledează în interesele sale, ci în interesele creditorului, care are calitatea de pârât în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate și are dreptul de a se apăra singur de eventualele acțiuni/inacțiuni care îi afectează dreptul garantat de articolul 20 din Constituție. Altfel spus, executorul judecătoresc nu poate pretinde la calitatea de victimă a ingerinței în dreptul la executarea hotărârii judecătorești definitive într-un termen rezonabil.

18. În acest context, Curtea reiterează că excepția de neconstituționalitate nu poate fi ridicată pentru protejarea drepturilor și intereselor unor persoane terțe (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 80 din 3 iunie 2021, § 18). De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument devenind o *actio popularis*, pierzându-se, astfel, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 20 din 21 martie 2024, § 37).

19. Referitor la articolul 68 alin. (4²) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, autorul excepției menționează că acesta limitează nejustificat dreptul executorului judecătoresc la stabilirea cuantumului onorariului în cazul în care debitor este o autoritate/instituție publică finanțată de la bugetul public național, limitare care contravine articolelor 43 (*dreptul la muncă și la protecția muncii*), 44 (*interzicerea muncii forțate*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

20. Analizând argumentele autorului excepției, Curtea reține că acesta a prezentat aceleași argumente pe care Curtea le-a examinat în Decizia nr. 26 din 5 martie 2020. În această decizie, Curtea a observat că Parlamentul are competența să stabilească criteriile de remunerare a muncii executorilor judecătorești și poate stabili reguli de remunerare a muncii acestora în funcție de efortul depus. În caz de încasare a creanțelor pecuniare de la autoritățile bugetare executorul este absolvit de a întreprinde tot complexul de măsuri stabilit de Codul de executare. Curtea a notat că, spre deosebire de debitorul persoană fizică sau juridică de drept privat, autoritățile bugetare, care sunt, de regulă, persoane juridice de drept public, se află în locuri determinate și cunoscute publicului, datele lor bancare fiind cunoscute. Statul, unitățile administrativ-teritoriale și persoanele juridice de drept public nu sunt supuse procedurilor insolvabilității (articolul 1 alin. (3) din Legea insolvabilității nr. 149/2012). Totodată, articolul 68 alin. (4¹) din Lege stabilește că ordinul incaso, emis de executorul judecătoresc, se execută în decurs de zece zile lucrătoare din momentul recepționării. Așadar, legislatorul a acționat în limitele marjei sale discreționare stabilite în articolele 66 lit. h), 130 și 131 din Constituție. Prin urmare, Curtea nu a identificat elemente care ar afecta drepturile constituționale invocate la reglementarea modului de calculare a onorariului executorului judecătoresc în situația contestată (a se vedea §§ 29, 30, 32, 34).

21. De vreme ce nu au intervenit elemente noi care să justifice reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele menționate în Decizia nr. 26 din 5 martie 2020 rămân valabile și în prezenta cauză.

22. Pe baza celor menționate anterior, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 68 alineatele (2), (2¹) și (4²) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014, ridicată de dl Corneliu Vînaga, executor judecătoresc, parte în dosarul nr. 25-4436/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 5 decembrie 2024
DCC nr. 155
Dosarul nr. 140g/2024*